

Memorandum Huis van AgroEcologie

Legislatuur 24-29

Inhoudsopgave

WAAR WE ZIJN	0
AGRO-ECOLOGIE ALS NIEUW LANDBOUW- EN VOEDSELMODEL	2
UITDAGINGEN IN BELGIË	5
HET HUIS VAN AGRO-ECOLOGIE	8
ONZE CONCRETE ACTIES	10
1° AGRO-ECOLOGIE EN KETENSPELERS MET ELKAAR VERBINDEN	10
2° VOEDINGSKETENS TRANSFORMEREN EN ONTWIKKELEN NAAR AGRO-ECOLOGIE	11
3° EEN AGRO-ECOLOGISCH EXPERTISECENTRUM CONSOLIDEREN	16
4° HET PUBLIEK INFORMEREN EN SENSIBILISEREN OVER DE PROBLEMATIEK EN HET PROMOTEN VAN AGRO-ECOLOGISCHE PRODUCTEN	17
ONZE AMBITIEUZE PROJECTEN	20
OPZETTEN VAN GEACCREDITEERDE, ONAFHANKELIJKE LANDBOUWADVISEURS	20
DE ONTWIKKELING VAN EEN BELGISCHE IFT (INDICATOR VAN DE FREQUENTIE VAN DE BEHANDELING VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN) PER GEWAS	21
OPZETTEN VAN AGRO-ECOLOGISCHE TRAININGEN IN ALLE GEMEENTEN	22
HET OPZETTEN VAN EEN MECHANISME OM MILIEUDIENSTEN TE FINANCIEREN	23
GEZONDHEIDSCLAIMS VAN AGRO-ECOLOGISCHE PRODUCTEN AANTONEN	24
EEN PUBLIEK-PRIVAAT PARTNERSCHAP VOOR ONZE FINANCIERING	25
WAAROM ZOU JE ONS STEUNEN?	27

Huidige situatie

Sinds enkele jaren is het **algemeen aanvaard** door het grote publiek, landbouwers, agrovoedingsbedrijven en distributeurs/kleinhandelaars **dat we duurzamere landbouw en duurzamere voeding moeten ontwikkelen**. Het is niet langer mogelijk om conventioneel te

produceren zonder rekening te houden met de impact op de biodiversiteit, het milieu en de menselijke gezondheid.

Echter zien we, volgens cijfers van Statbel, dat het aandeel van het **gezinsbudget dat wordt besteed aan eten** en niet-alcoholische dranken echter gedaald is van 25% in 1973 tot **ongeveer 13%** nu.¹

Echter laat de monitoring van **algemene vogelpopulaties in agrarische omgevingen** een alarmerende achteruitgang zien, met een negatieve langetermijntrend van **-60% in soortenrijkdom sinds 1990**.² Wat **planten** betreft, zijn **75 soorten wilde bloemen** (klaprozen, veldsla, oogstchrysanten, enz.), die 60% vertegenwoordigen van de 119 soorten wilde bloemen, nu **bedreigd of verdwenen**, hoewel ze 15% van de Waalse flora uitmaken. Wat insecten betreft, wordt **30%** van de **wilde bijensoorten** in België als bedreigd beschouwd.³

⁴**Echter** zijn er nog steeds veel **handelsovereenkomsten** in onderhandeling door de Europese Unie (EU), zoals de EU-Mercosur, EU-Nieuw-Zeeland en Australië overeenkomsten, de EU-Vietnam overeenkomst, etc., die, in termen van sociale en milieunormen, **de agro-ecologische overgang niet begunstigen**.

Echter maakten **600.000 Belgen** (5% van de bevolking) **gebruik van voedselhulp in 2021**, en **ondervoeding** blijft een groot probleem, met **50% van de bevolking met overgewicht** (waarvan 16% obesitas). Eén van de redenen hiervoor is dat **de groenteconsumptie** nog steeds **te laag is** (slechts **15% van de bevolking eet** de aanbevolen 5 porties fruit en groenten per dag, en 17% eet helemaal niets per dag) en volgens Sciensano is het ongeveer **2x duurder om een evenwichtig dieet op te bouwen** dan om genoeg te eten om aan de minimale caloriebehoeften te voldoen.⁵

¹ https://cdn.vbo-feb.be/vbo-feb/sites/2/2023/11/29085755/Comeos_Memorandum_2023_FR.pdf

² <https://www.memorandum-canopea.be/2-4-ameliorer-letat-de-conservation-de-la-biodiversite-en-milieu-agricole/>

³ <http://etat.environnement.wallonie.be/home/diagnostic/biodiversite-1.html>

⁴ https://www.agroecologyinaction.be/wp-content/uploads/2024/03/Memorandum-AiA-2024_Complet_Version_web.pdf

⁵ https://www.catl.be/wp-content/uploads/2024/03/Memorandum_CPA_LM_2024.pdf

Toch is de Belgische officiële ontwikkelingshulp (ODA) voor landbouw en voedselzekerheid gedaald tot 9,1% tegen 2021. ⁶In de nasleep van de voedselprijzen crisis van 2007-2008 werd een engagement aangegaan van minimaal 15% in 2010.

Toch zijn de lonen van boeren en de arbeidsomstandigheden van seizoenarbeiders in de landbouw nog steeds verre van fatsoenlijk en een ontwikkeld land als het onze waardig. Ook de ondersteunende diensten en de **opwaardering van de status van boerinnen** zijn verre van toereikend.

Agro-ecologie als nieuw landbouw- en voedselmodel

Agro-ecologie is een systemische benadering van landbouw en voeding die landbouwpraktijken in harmonie wil brengen met natuurlijke ecosystemen. Het bevordert de biodiversiteit, de gezondheid van de bodem en de vermindering van chemische inputs, terwijl het tegelijkertijd gebaseerd is op zeer sterke sociale waarden. Het streeft ook naar een eerlijke beloning voor producenten, terwijl de prijzen betaalbaar blijven voor de consument.

⁷Hoewel er geen agro-ecologisch label bestaat, heeft de FAO **de 13 principes van agro-ecologie** gedefinieerd, die algemeen worden aanvaard als referentiekader:

⁶ https://www.fian.be/IMG/pdf/ccf-cth_memorandum_2024_-_fr.pdf

⁷ <https://www.fao.org/family-farming/detail/en/c/1604201/>

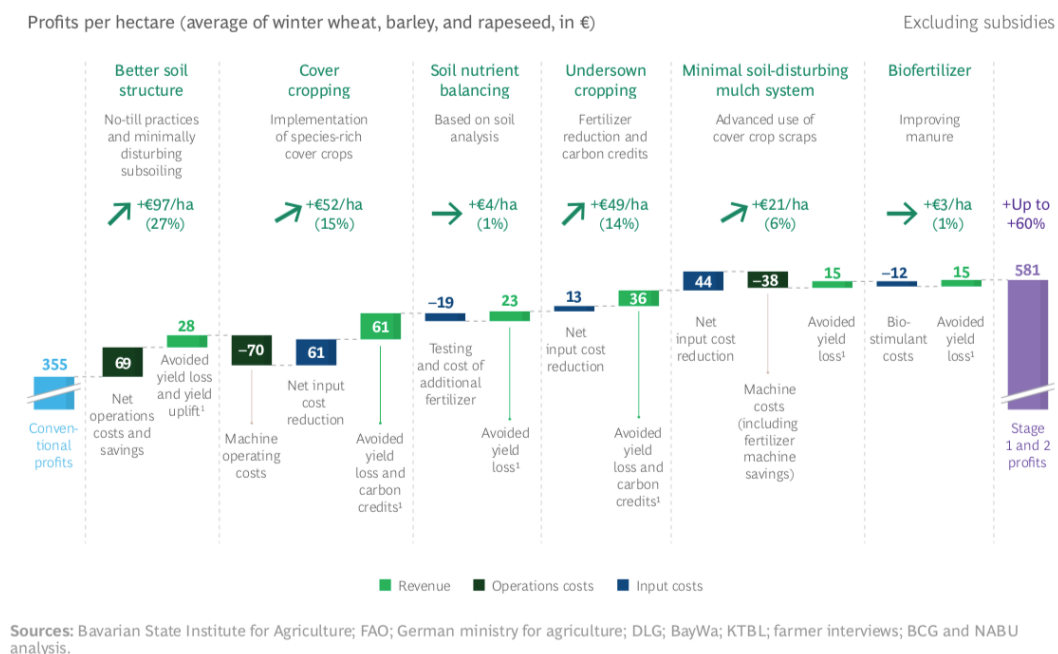
Bron : <https://www.terrae-agroecologie.be/>

⁸Volgens het HLPE-rapport van de FAO (2019) is agroecologie een van de essentiële oplossingen om ons voedselsysteem robuuster te maken in een wereld die steeds volatieler zal worden door klimatologische, economische, gezondheids- en geopolitieke crises.

⁹Volgens het Plan voor de transformatie van de Franse economie , dat de gevolgen voor de werkgelegenheid van een koolstofarme transformatie voor elke sector analyseert, "zou de landbouw de grootste nettotoename (+421.000 banen) kennen. Dit zou met name komen door de verplaatsing van de fruit- en groenteproductie (+ 366.000), de veralgemening van agro-ecologische praktijken (+ 133.000) en de integratie van waardetoevoegende activiteiten door producenten (+ 42.000); effecten die gedeeltelijk worden gecompenseerd door de daling in de verwerking van en handel in dierlijke producten (- 79.000)".

Bovendien werd in Duitsland een studie uitgevoerd naar **agro-ecologische praktijken** en in het bijzonder naar de **extra opbrengst** die ze zouden kunnen opleveren.¹⁰ Volgens het rapport dat in 2023 werd gepubliceerd door de Boston Consulting Group en de Nature And Biodiversity Conservation Union, toont de analyse aan dat zodra de praktijken (*vaak regeneratieve landbouw genoemd, of conserveringslandbouw, agro-ecologie, duurzame landbouw, landbouw met levende bodem, die als gemeenschappelijke doelstellingen duurzaamheid, veerkracht en respect voor het milieu hebben*) volledig zijn geïmplementeerd, de winst per hectare met wel 60% kan toenemen:

Exhibit 2 - Once Fully Implemented, Regenerative Practices Offer Farmers as Much as 60% Higher Profits on Their Cereal and Oilseed Crops

Bron: BCG, "The Case for Regenerative Agriculture in Germany - and beyond".

¹¹**Toch** blijkt uit de resultaten van een studie die Sytra in mei 2024 publiceerde dat **slechts 10% van de budgetten** die tijdens de legislatuur 2019-2024 aan landbouw werden toegewezen, daadwerkelijk aan **agro-ecologie** werden **besteed**. Bovendien toont de analyse aan dat deze financiering vooral "aanpassingsmaatregelen" ondersteunde, ver verwijderd van de ingrijpende transitie die dringend nodig is.

¹⁰ <https://www.bcg.com/publications/2023/regenerative-agriculture-benefits-germany-beyond>

¹¹ <https://sytra.be/fr/publication/financementtransitionae/>

Echter bestaat er geen **erkende opleiding in agro-ecologie**, en het onderwerp komt zelden aan bod in landbouw/biologiecursussen. Financiële steun voor agroecologische opleidingen of onafhankelijk agronomisch advies ontbreekt. Er zijn weinig uitwisselingen tussen boeren en niet genoeg onderzoeksprojecten, ondanks de uitstekende initiatieven die al zijn genomen door ILVO, Inagro, Greenotec, Regenacterre, Terres vivantes, Farm for Good, Brioaa, de CRA-W, de GAA, Agrosymbio, enz.

Er is echter weinig erkenning voor agro-ecologische praktijken, aangezien er geen labels, certificering of andere onderscheidende tekens zijn. Als gevolg daarvan vinden boeren het moeilijk om te weten of hun producten kunnen worden beschouwd als agro-ecologisch en als zodanig gewaardeerd op de markt, d.w.z. door verwerkers en/of distributeurs/handelaren. Op dezelfde manier vinden agrovoedingsbedrijven het moeilijk om producten aan te kopen die als agro-ecologisch worden beschouwd. Consumenten worden geconfronteerd met een wildgroei aan labels en verschillende milieucclaims die vaak niet gerechtvaardigd zijn. Het ontbreekt hen aan duidelijke informatie over voedingsproducten om hun aankopen te sturen in overeenstemming met hun waarden.

Bovendien vinden boeren het moeilijk om winstgevend te zijn, ondanks hun zware werklust. Ze zijn vaak afhankelijk van de prijs van productiemiddelen en hebben weinig invloed op de prijs waartegen ze hun producten kunnen verkopen. **Agroecologie maakt hen weerbaarder** tegen economische en klimatologische schokken, in het bijzonder door hen minder afhankelijk te maken van het gebruik van inputs en door hun activiteiten te diversifiëren.

Uitdagingen in België

Een complex en losgekoppeld voedselsysteem

¹²In België hebben we voornamelijk een industriële productie van veldgewassen (granen, suikerbieten, aardappelen, maïs, zuivelproducten), waarvan meer dan 50% wordt gebruikt om vee te voeden. Als gevolg daarvan zijn we niet in staat om de diversiteit van de voeding van de Waalse bevolking of onze zelfvoorziening op voedselgebied te garanderen.

¹² <https://statbel.fgov.be/fr/nouvelles/chiffres-cles-de-lagriculture-2023>

Superficie Agricole Utilisée (SAU) 2022

Bron: Statbel, Kerncijfers Landbouw 2023

Bovendien is ons agrovoedingsecosysteem zeer complex. Bedrijven, landbouwers en verwerkers zijn over het algemeen van elkaar losgekoppeld en er zijn heel weinig transversale links tussen Vlaanderen en Wallonië.

Hoewel de Belgische voedingssector de grootste industriële sector van het land is, is ons voedselsysteem niet veerkrachtig/robuust, aangezien we 50% van onze voedingsmiddelen exporteren en importeren, zoals hieronder wordt weergegeven.

Bron: Memorandum 2024 - Fevia

¹³Wallonië produceert **6 keer meer aardappelen dan het verbruikt**, waarbij het grootste deel van de productie bestemd is voor de export in de vorm van Chips . ¹⁴Anderzijds bedraagt de

¹³ https://spw.wallonie.be/sites/default/files/2024-06/Memorandum-SPWARNE-2024_0.pdf

¹⁴ https://spw.wallonie.be/sites/default/files/2024-06/Memorandum-SPWARNE-2024_0.pdf

Waaalse zelfvoorzieningsgraad slechts 17% voor vers fruit en groenten, 33% voor broodgranen en 10-15% voor schapen en geiten . Deze categorieën zijn sterk afhankelijk van invoer. ²Dit traject is onhoudbaar als we onze CO₂ uitstoot willen verminderen en de activiteit op het platteland willen behouden en ontwikkelen.

Tot slot blijft het aantal boerderijen in Vlaanderen & Wallonië dalen, met een trend naar grotere boerderijen en een **voortdurend dalend aantal boeren**. Sinds 1980 is de gemiddelde oppervlakte van de landbouwbedrijven in Vlaanderen verdriedubbeld. De gemiddelde oppervlakte ging van 12,49 ha in 1980 naar 38,7 ha in 2022. **De schaalvergroting** is meer uitgesproken sinds de jaren 90 en is ook **meer uitgesproken in Vlaanderen** dan in Wallonië. Met een relatief constante oppervlakte cultuurgrond is het aantal landbouwbedrijven in de loop der jaren dus alleen maar afgenomen. Deze trend zet zich voort in 2022, met een daling van het aantal landbouwbedrijven met 2,3% ten opzichte van 2021.¹⁵

Bijna 55 procent van de Belgische landbouwbedrijven wordt geleid door een 55-plusser. Dat blijkt uit cijfers van Statbel. Tegelijk is er geen opvolging voor maar liefst 88 procent van de landbouwers ouder dan 50 jaar.¹⁶

Al deze feitelijke statistieken en andere die we hier niet hebben opgesomd, tonen aan dat ons landbouw- en voedselsysteem erg kwetsbaar is en dat we afstevnen op een grotere afhankelijkheid van voedingsmiddelen van buiten België. Daarom moeten we de diversificatie en verplaatsing van onze voedselproductie voor lokale consumptie intensifiëren.

Praktische problemen bemoeilijken grootschalige overgang

Er zijn een aantal obstakels voor de grootschalige uitrol van de agro-ecologische transitie in België:

- De diversiteit en complexiteit van instrumenten, indicatoren en certificaten in/op boerderijen/producten;

¹⁵ https://doc.statbel.fgov.be/publications/S510.01/S510.01N_Kerncijfers_landbouw_2024.pdf

¹⁶ <https://vilt.be/nl/nieuws/vergrijzende-landbouwsector-vindt-geen-opvolging-als-dit-blijft-duren-verliezen-we-een-generatie>

- Gebrek aan begrip van agro-ecologie en gebruik van andere termen (regeneratieve landbouw, bodembeschermingslandbouw, tuinbouw op levende bodem, duurzame landbouw, koolstoflandbouw, enz;)
- De versnippering van kleine organisaties die werken rond agro-ecologie in België ;
- Gebrek aan steun voor boeren en gebrek aan geld;
- Gebrek aan zichtbaarheid en kansen voor de agrovoedingsindustrieën.

Het Huis van AgroEcologie

Naar aanleiding van al deze observaties **zijn we met verschillende spelers in de agrovoedingsketen om de tafel gaan zitten** om de obstakels te bespreken en oplossingen aan te dragen. We beseften heel snel de noodzaak om de verschillende schakels in de keten te laten samenwerken, idealiter op basis van **een gemeenschappelijk referentiekader**. Het was ook nodig om de banden tussen de Waalse en Vlaamse spelers aan te halen.

¹⁷In Frankrijk speelt de VZW Pour une Agriculture du Vivant (PADV) deze federerende rol al sinds 2018 en vertegenwoordigt "de betrouwbare derde partij van de agro-ecologische transitie" voor haar leden.

Ze hebben ook een **instrument ontwikkeld om de agro-ecologische prestaties van boerderijen en ketens te meten** op basis van 3 agronomische niveaus (bodem, plant en dier, landschap). ¹⁸Het doel van deze Regeneratie-index is om een gemeenschappelijke benchmark te bieden voor alle spelers in de sector. De index is al meer dan 2500 keer getest op Franse boerderijen (op 98.000 hectare) en is gebruikt om 45 agro-ecologische toeleveringsketens te creëren.

In 2022 brachten we **90 spelers uit de agrovoedingssector samen** om te praten over agro-ecologie, het PADV-project voor te stellen en het te gebruiken als inspiratie om een gelijkaardige structuur in België op te zetten. Meer dan de helft van de mensen in de zaal zei

¹⁷ Pour une Agriculture du Vivant is een coöperatieve beweging die optreedt als een betrouwbare derde partij voor de overgang naar landbouw en voedsel in Frankrijk. Informatie: <https://agricultureduvivant.org/>

¹⁸ <https://agricultureduvivant.org/leviers-daction/lindice-de-regeneration/>

dat ze geïnteresseerd waren om zich bij de beweging aan te sluiten. Daarom hebben we in maart 2023 Het Huis van AgroEcologie vzw opgericht.

De belangrijkste doelstelling? **De agro-ecologische transitie in België versnellen door te focussen op vier belangrijke gebieden:**

1° Agro-ecologie en ketenspelers met elkaar verbinden

2° Voedingsketens transformeren en ontwikkelen naar agro-ecologie

3° Een agro-ecologisch expertisecentrum consolideren

4° het publiek informeren en sensibiliseren over de problematiek en agro-ecologische productie promoten

Onze ambitieuze droom is om **tegen 2030 30% van de Belgische landbouwers de overstap te zien maken** (rekening houdend met het feit dat velen al betrokken zijn bij een agro-ecologische aanpak, maar dit niet vermelden), om hun voortbestaan te verzekeren en de Belgische voedselketens te ontwikkelen. Als we de conventionele landbouw in beschouwing nemen, komt dit neer op 10.000 boerderijen of ongeveer 450.000 hectare.

We hebben nog steeds nauw contact met PADV en profiteren van hun gedeelde ervaring.

Strategisch gezien zien we onszelf als een aanvulling op spelers zoals Voedsel anders¹⁹ en Agroecology In Action (AIA).²⁰ Net als wij willen zij een aantal spelers samenbrengen om agro-ecologische initiatieven te ondersteunen, te consolideren en te vermenigvuldigen en zo agro-ecologische en solidaire voedselsystemen te creëren. Zij pleiten echter voor een 100% alternatief systeem gebaseerd op kleinschalige landbouw en korte distributiekkanalen. Hoewel dit werk natuurlijk noodzakelijk en nuttig is, geloven wij dat het, om een snelle overgang voor zoveel mogelijk boeren en hectaren te bewerkstelligen, **nodig is om samen te werken met de agro-industrie en hen te ondersteunen in het verbeteren van hun praktijken**. Daarom werkt **HoA samen met de 3 grote supermarktketens in België: Colruyt, Delhaize en Carrefour**.

¹⁹ <https://www.voedsel-anders.be/>

²⁰ <https://www.agroecologyinaction.be/qui-sommes-nous/>

Onze concrete acties

Het afgelopen jaar hebben we al verschillende projecten succesvol geïmplementeerd in lijn met onze 4 doelstellingen. Sommige daarvan zullen pas over één of twee jaar vruchten afwerpen, maar ze maken allemaal deel uit van onze langetermijndoelstelling om van agroecologie een dominant model te maken in heel België.

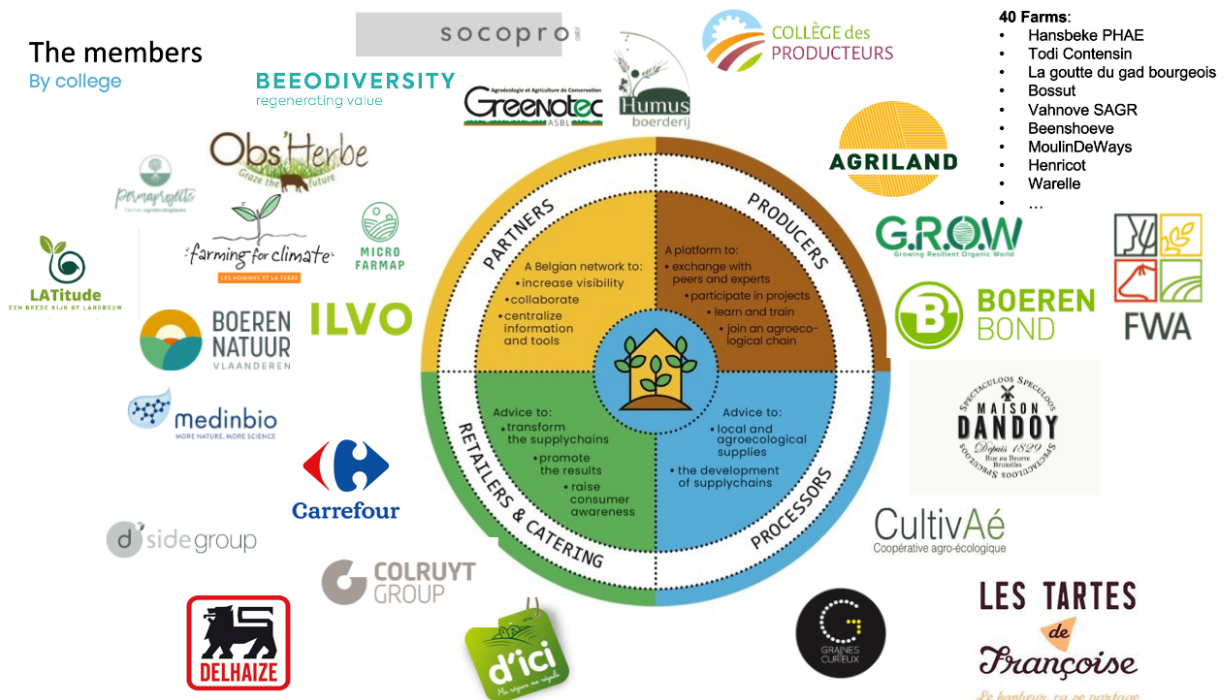
1° Spelers in agro-ecologie en toeleveringsketens met elkaar verbinden

HoA wil een **referentieorganisatie/vertrouwde derde partij** zijn die alle spelers in agro-ecologie samenbrengt (landbouwers, opslagbedrijven, verwerkers, distributeurs, cateraars, experts, technische partners en wetenschappelijke onderzoekers). Dankzij een eenvormige communicatie en gemeenschappelijke, gevalideerde wetenschappelijke grondslagen willen we hun reikwijdte en geloofwaardigheid versterken, **zonder de plaats in te nemen van andere bestaande spelers**. Ons doel is ook om spelers samen te brengen die complementair kunnen zijn (binnen elk gewest, maar ook tussen Wallonië en Vlaanderen) en om **publiek-private partnerschappen** te creëren.

We hebben momenteel **ongeveer zeventig leden**, verspreid over heel België. Ze zijn onderverdeeld in 4 commissies (producenten, verwerkers, distributeurs en partners). Deze colleges bieden een forum voor het uitwisselen en delen van praktijken en kennis. Ze vergaderen soms afzonderlijk, maar worden ook samengebracht op onze algemene vergaderingen, wat leidt tot rijke en stimulerende sectoroverschrijdende discussies. **Na verkiezing op de Algemene Vergadering is elke commissie ook vertegenwoordigd in onze Raad van Bestuur, die momenteel 9 leden telt.**

The members
By college

2° Voedingsketens transformeren en ontwikkelen naar agro-ecologie

Stroomopwaarts, d.w.z. aan de kant van de producenten, is het onze ambitie om kwaliteitsvolle opleidingen aan te bieden die zowel qua prijs als qua duur toegankelijk zijn. Op deze manier willen we een gemeenschap en een forum creëren waar boeren ideeën kunnen uitwisselen en toegerust worden om hun landbouwpraktijken duurzaam te veranderen.

In Vlaanderen wordt **Boer van de Toekomst** (BVT) georganiseerd in samenwerking met VZW Agrosymbio. Er zijn 2 versies van deze training:

- 1) **BVT voor boeren**, die rechtstreeks gericht is op boeren (conventioneel, biologisch of andere) en 6 dagen training biedt over regeneratieve praktijken, gespreid over 3 maanden, op 6 verschillende boerderijen. Het is al twee keer gehouden, met 36 deelnemers. De volgende editie vindt plaats in januari.

- 2) **BVT voor niet-boeren**, die zich richt op alle andere belanghebbenden die in contact kunnen

komen met de landbouwwereld (financiële instellingen, landbouwkundigen, politici, enz.). Het biedt **3 dagen cursussen** over agro-ecologie en werd al 3 keer gehouden met 45 deelnemers.

In Wallonië organiseerden we dit jaar een 2,5-daagse **herfstuniversiteit**. 20 deelnemers konden de Petit Bomal boerderij in Durbuy bezoeken en profiteren van 2 dagen cursussen gegeven door **19 experts en boeren** die hun transitie al tot een succes hebben gemaakt. Onderwerpen die aan bod kwamen waren onder andere regeneratieve hydrologie, dynamische wisselbegrazing, wettelijke regelingen en toegang tot kapitaal. De cursus wordt persoonlijk gegeven om boeren aan te moedigen hun ervaringen uit te wisselen en te delen. De cursus vindt één keer per jaar plaats.

Hier zijn een paar getuigenissen van de eerste editie:

"De inhoud overtrof mijn verwachtingen, ik had deze training graag 2 maanden eerder tot een goed einde gebracht zodat we dit jaar alles kunnen veranderen".

"Het is echt verfrissend voor onze boerderij, waarbij het ons in staat stelt om onze praktijken te heroverwegen".

"Het bevestigde mijn keuzes en gaf me de boost die ik nodig had om de ideeën die ik had uit te voeren".

²¹Dankzij ons partnerschap met de FWA konden we financiering krijgen van de SPGE (Société Publique de Gestion de l'Eau) om de presentaties te filmen en er **een e-learningprogramma** van te maken, dat vanaf half november **gratis online beschikbaar zal zijn**.

²¹ De Société Publique de Gestion de l'Eau (SPGE) is een naamloze vennootschap die in 1999 werd opgericht door het Waals Gewest. Haar belangrijkste taak is het coördineren en financieren van de watersector in Wallonië.

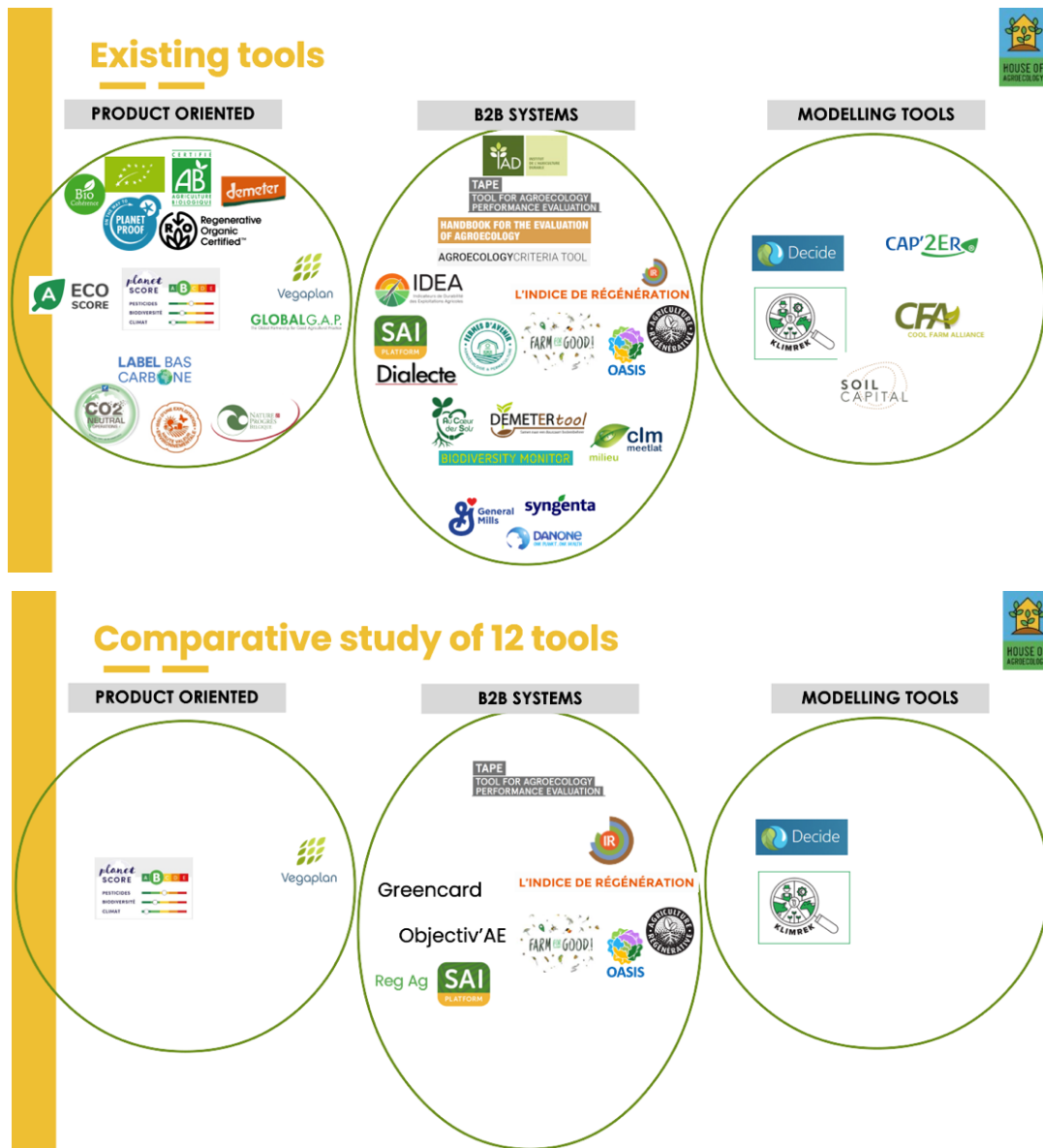
Het toenemende aantal verzoeken van Waalse gemeenten om steun te verlenen aan landbouwers motiveert ons om meer opleidingen te organiseren in de hele regio, met de hulp van het gewest.

Stroomafwaarts, d.w.z. verwerkers en distributeurs, vragen we hen om een reeks **verbintenissen** aan te gaan **door ons charter te ondertekenen**, om aan te tonen dat ze echt de ambitie hebben om over te schakelen. Om dit te bereiken, bieden we hen **diensten aan die gericht zijn op het structureren van agro-ecologische toeleveringsketens** in België.

- **Training** over de basisprincipes van agro-ecologie voor afdelingen inkoop - duurzaamheid - marketing - communicatie - public relations. Door lid te worden van HoA moeten distributeurs het charter ondertekenen waarin ze zich ertoe verbinden ervoor te zorgen dat hun teams vanaf het eerste jaar van hun lidmaatschap worden opgeleid. Het charter vereist ook dat er een minimale score op de Regeneratie-index wordt behaald voordat er wordt gecommuniceerd over de agro-ecologische aard van een product of toeleveringsketen.
- **Ondersteuning** bij het **transformeren van hun toeleveringsketens** door het definiëren van duidelijke doelstellingen, het leveren van agronomische adviseurs aan leveranciers en producenten en het opleiden van hen. Deze ondersteuning leidt tot proefprojecten voor agro-ecologische toeleveringsketens.
- **Het meten van de milieuprestaties** van de boerderijen die aan hen leveren en dit vertalen naar doelstellingen die aan consumenten kunnen worden gecommuniceerd.

Gezien het grote aantal instrumenten voor het meten van milieuprestaties dat in België in opkomst is, hebben we ook gewerkt aan de **keuze van een instrument** dat alle spelers in de agrovoedingsketen een **gemeenschappelijk referentiekader zou bieden voor het meten van de agro-ecologische prestaties** van een product/keten.

²²In afwachting van de resultaten van het **Waaalse referentiekader**, waarvoor we gevraagd werden om als expert op te treden, heeft **HoA** een **vergelijkende studie** uitgevoerd van **12 publieke of private tools**, waaronder enkele ontwikkeld door onze leden:

²³Op basis van dit onderzoek hebben we om verschillende redenen gekozen om te werken met de RI (Regeneratie Index) van PADV:

²² <https://houseofagroecology.org/fr/services/outils-mesure/>

²³ De Regeneratie-index is een instrument voor het meten van de agro-ecologische prestaties van boerderijen en sectoren, ontwikkeld door PADV rond 3 agronomische niveaus (bodem, plant en dier, landschap).

- Het **geldt voor alle landbouwbedrijven** (akkerbouw, rundveehouderij, fruitteelt, wijnbouw, kleinveehouderij en tuinbouw).
- ²⁴Het is wetenschappelijk nauwkeurig en **gevalideerd door de wetenschappelijke raad van PADV** en is al getest op **2.500 boerderijen** en de IR-kanalen **worden gecontroleerd door Bureau Veritas**.
- Het wordt regelmatig bijgewerkt met de nieuwste gegevens en is ook beschikbaar in een **digitale versie**.
- De gegevens worden ingevuld en gecontroleerd door **een landbouwconsulent** die is getraind in het instrument (Techniciens du Vivant-training) en de resultaten kunnen worden gebruikt om **een transitieplan voor de boer op te stellen, zodat hij zich in de loop van de tijd kan ontwikkelen**.

²⁵Op hun verzoek **werd RI-tool voorgesteld aan de directeurs van Vegaplan en Codiplan**, twee certificeringen die **de voedselveiligheid en de kwaliteit van de bevoorrading van plantaardige en dierlijke grondstoffen in België garanderen**. De integratie van het RI-systeem in de certificering van Vegaplan/Codiplan zou het leven van de landbouwers een stuk gemakkelijker maken, **met één enkele audit en een gegarandeerde certificering** door externe certificeringsorganismen die al bestaan in België.

Toch zijn we er ons terdege van bewust dat bepaalde meer specifieke tools een **aanvullende rol** kunnen spelen. Zo kan de Waalse DECiDE-tool gebruikt worden om de koolstofvoetafdruk van elk type landbouwbedrijf te analyseren, wat een nuttige aanvulling kan zijn op de diagnose van de agro-ecologische transitie die met de IR wordt uitgevoerd. Het equivalent **ervan in Vlaanderen, de Klimrek-tool**, werd ontwikkeld door ILVO, dat lid is van onze Wetenschappelijke Raad. We volgen daarom de ontwikkelingen in andere bestaande instrumenten op de voet en staan momenteel in contact met de CRA-W en ILVO.

²⁴ <https://agricultureduvivant.org/le-mouvement/le-conseil-scientifique/>

²⁵ <https://www.vegaplan.be/fr/nos-asbl>

3° Een expertisecentrum in agro-ecologie consolideren

HoA wil ook **de doeltreffendheid van regeneratieve praktijken aantonen en mensen ervan overtuigen**. Om dit te doen, werken we aan verschillende onderzoeksprojecten in samenwerking met een hele reeks Waalse en Vlaamse spelers:

- ²⁶²⁷Het Basta-project : We hebben een Europees Innovatieproject (EIP) gewonnen voor een tweejarig onderzoeksproject dat gericht is op de ontwikkeling van een **nieuwe keten op basis van de agrarische productie van harde tarwe** voor het maken van pasta. Het project is afgelopen april van start gegaan en onze partners zijn Boerenbond, Inagro, Ilvo en Soubry. Zeven boeren, twee teeltadviseurs en een inkoper zijn betrokken en het totale budget voor dit project is +/-250k.
- Het Revalue-project: Samen met Boerennatuur als coordinator hebben we een aanvraag ingediend voor een Interreg-project over een **vergoedingsmechanisme voor ecosysteemdiensten die boeren aan de samenleving leveren** (met name het herstel van biodiversiteit). We hebben dit project opgebouwd met 10 partners in 4 landen (Nederland, België, Luxemburg en Frankrijk), waaronder Boerennatuur, INBO en de Chambre de l'agriculture in Frankrijk. Het is een 4-jarig project met een budget van €4,5 miljoen.
- We schrijven ook aan **een aantal agro-ecologische ketenprojecten**, met name voor aardappelen, suikerbieten en zuivelproducten.

We hebben ook een **Wetenschappelijk Comité** opgericht dat bestaat uit onderzoekscentra en experts uit Wallonië en Vlaanderen (soms in samenwerking met Frankrijk), zodat we kunnen samenwerken aan verschillende onderzoeksprojecten. Verschillende thema's komen aan bod:

- De gemiddelde kosten van de agro-ecologische overgang voor boeren

²⁶ Meer info: <https://houseofagroecology.org/fr/services/creation-filieres/>

²⁷ EIP's zijn partnerschappen die relevante partijen op Europees, nationaal en regionaal niveau samenbrengen om bestaande financiële initiatieven en instrumenten te rationaliseren, te vereenvoudigen en beter te coördineren. Ze richten zich op projecten die de samenleving ten goede kunnen komen en sectoren en markten kunnen moderniseren. Info: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/past-research-and-innovation-policy-goals/open-innovation-resources/european-innovation-partnerships-eips_en

- De ontwikkeling van een Belgische IFT (indicator voor de gebruiksfrequentie van fytofarmaceutische producten).
- Het verband tussen bodemgezondheid (microbiologisch leven) en de micronutriëntenkwaliteit van voedsel (vitaminen, mineralen, fytovoedingsstoffen...)
- De financiering van de agro-ecologische overgang door financiële instellingen (banken en verzekeringsmaatschappijen) en nieuwe financiële pakketten

Deze zullen in detail worden beschreven in onze ambitieuze plannen, die we hopelijk gefinancierd krijgen.

4° het publiek informeren en sensibiliseren over de problematiek en agro-ecologische productie promoten

We geloven dat het ook onze rol is om het **grote publiek te informeren, bewust te maken en agro-ecologie** te populariseren.

²⁸Daarom organiseren we **agro-ecologische boerderijstages** voor middelbare scholieren, aangevuld met workshops van onze partner **Good Planet**, die elk jaar op meer dan 200 scholen actief is.

²⁸ Good Planet is een non-profitorganisatie die het milieu en duurzaamheid wereldwijd onder de aandacht wil brengen. Elk jaar inspireert en motiveert een team van 100 medewerkers en tientallen vrijwilligers meer dan 500.000 kinderen, jongeren en volwassenen in heel België. Info: <https://www.goodplanet.be/fr/>

Het doel is om boeren tijdens het hoogseizoen te ondersteunen, toekomstige consumenten bewuster te maken, de waarde van landbouw in onze samenleving te bevestigen en toekomstige boerderijeigenaren te vinden.²⁹ Het proefproject vond plaats in juni 2024 op 3 boerderijen met 9 leerlingen van de Europese School van Ukkel, maar we streven naar **30 scholen, 800 leerlingen** en **85 boerderijen** in 2029, en uiteindelijk hopen we dat dit de toekomst van **agrarische burgerdienst** wordt.³⁰ We hebben al contact met de onlangs gelegaliseerde **burgerdienst** in België.

We hebben onlangs ook een **burgerraad** opgericht, waarin individuen zijn verenigd die willen bijdragen aan ons collectieve project. Dit orgaan zal een aantal taken hebben, waaronder optreden als doorgeefluik voor agro-ecologie, optreden als adviesorgaan voor onze projecten gericht op de burgermaatschappij, ons ondersteunen bij de organisatie van evenementen, enz.

We nemen ook deel aan **verschillende evenementen** om ons te profileren en zoveel mogelijk mensen te ontmoeten:

- ³¹Het Festival de l'Agroécologie et de l'ACS : wordt om de 2 jaar georganiseerd door Greenotec en brengt een hele reeks spelers samen die actief zijn in de agroecologie. Wij hebben dus deelgenomen aan de laatste editie met als doel ons project bekend te maken en onze banden met de andere aanwezige partnerorganisaties te onderhouden.
- Het Agroecologiedorp op de Beurs van Libramont: De grootste landbouwbeurs in openlucht van Europa, de Beurs van Libramont, omvat sinds 2 jaar een Agroecologiedorp (op ons initiatief) waar wij elk jaar aanwezig zijn. Onze leden worden

²⁹ <https://www.eeb1.com/fr/>

³⁰ Citizen Service is een programma waarmee jongeren tussen 18 en 25 jaar zich 6 maanden lang kunnen inzetten voor een gemeenschapsproject van hun keuze. Informatie: <https://service-citoyen.be/>

³¹ Bodembescherming Landbouw

uitgenodigd om zich op onze stand te installeren en we worden omringd door andere spelers zoals de CRA-W, Terrae, enz.

- Werktuigendagen: in 2025 bieden we een praktijkdemonstratie aan op de grootste demonstratiebeurs van Vlaanderen. We organiseren dit in samenwerking met Cultivae, Inagro, ILVO, Boerennatuur, enz.

³²³³Tot slot **communiceren we** over agroecologie via sociale netwerken, maar ook via **evenementen** (vertoning van de film Kiss the Ground , conferenties, enz.), **radioprogramma's** (met name op Première), **podcasts** (Deep Seed podcast), enz.

³² <https://kissthegroundmovie.com/>

³³ https://auvio.rtbf.be/media/tendances-premiere-tendances-premiere-le-dossier-3184900?fbclid=IwY2xjawGVsZFleHRuA2FlbQlXMQABHVH0j8gKlaP2MnzgxKRRQV2BzLaSShf25QFmXaeAM9IsiLSfpQUKH7q75A_aem_q5hNJCHfFhmOV5k_e-E5Ng

Onze ambitieuze projecten

Voortbouwend op onze eerste successen hebben we nu een fase bereikt waarin we meer structurele financiering nodig hebben om onze invloed te kunnen uitbreiden en onze projecten te kunnen blijven uitvoeren. Overtuigd van het belang van publiek-private partnerschappen, zou dit ons ook in staat stellen om nog ambitieuzere projecten te starten.

Opzetten van geaccrediteerde, onafhankelijke landbouwadviseurs

Onze ambitie is dat tegen 2030 30% van de Belgische landbouwers een agro-ecologische transitie hebben aangevat dankzij de systemische acties van het Huis van de AgroEcologie.

³⁴In dat kader stellen we voor om **een orde van onafhankelijke agronomische adviseurs** op te richten, naar het voorbeeld van de Ordre des Agronomes de Québec, die in Canada werd opgericht. ³⁵Gebaseerd op het model van PADV's Techniciens du Vivant (Levende Technici) , willen we **agronomische adviseurs opleiden in agro-ecologie en in het gebruik van instrumenten zoals de Regeneratie-Index**, zodat ze deze kennis vervolgens op grote schaal kunnen verspreiden en **consistente, structurele ondersteuning** kunnen bieden aan boeren.

³⁴ Zoals bepaald door de [Agronomenwet](#) en in overeenstemming met de [beroepscode](#) van Quebec, beschermt de Ordre des agronomes du Québec het publiek bij de uitoefening van het beroep van landbouwkundige. Daartoe ondersteunt de Ordre haar leden bij het ontwikkelen van hun vaardigheden en controleert hun professionaliteit. Informatie: <https://oaq.qc.ca/>

³⁵ Techniciens du vivant ondersteunen boeren bij hun agro-ecologische overgang door samen geschikte technische routes op te stellen. Ze gebruiken gemeenschappelijke instrumenten zoals de Regeneratie-index om de beste praktijken te monitoren en te promoten, terwijl ze ideeën uitwisselen, trainingen geven en op de hoogte blijven van innovaties. Informatie: <https://agriculturedivivant.org/les-techniciens-du-vivant/>

Dit project zou kunnen worden gesteund door de Waalse regering, aangezien het DPR de oprichting van geaccrediteerde landbouwadviseurs opneemt onder de geplande steunmaatregelen voor landbouwers.³⁶ Zodra de orde is opgericht, zou de opleiding van adviseurs operationeel worden verzorgd door HoA, maar worden gefinancierd door de overheid. Vervolgens zou een subsidie kunnen worden toegekend om alle of een deel van de agro-ecologische diagnoses (via het RI) en de agro-ecologische ondersteuning die op boerderijen wordt gegeven, te financieren, zodat deze niets kosten voor de boer. Op die manier zouden zoveel mogelijk boeren de overstap kunnen maken.

Naast het ondersteunen van tewerkstelling en onafhankelijk en uniform advies aan landbouwers, zou dit project de betrokken **ministeriële kabinetten** in staat stellen om **betrouwbare en gestructureerde gegevens** te verzamelen over de vooruitgang op het vlak van **agro-ecologie** in Vlaanderen. We zouden kunnen rapporteren over het aantal opgeleide adviseurs, het aantal uitgevoerde steunprogramma's, het aantal landbouwbedrijven in agro-ecologische transitie, enz. Dankzij het aldus gecreëerde netwerk, in goede synergie met de spelers en partners waarmee HoA in contact staat, zou de verspreiding van goede praktijken in de hele regio ook versneld kunnen worden.

De ontwikkeling van een Belgische IFT (Indicator van de Frequentie van de Behandeling van Gewasbeschermingsmiddelen) per gewas

In Frankrijk wordt het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen berekend aan de hand van **de behandelingsfrequentie-index (IFT)**. De IFT wordt uitgedrukt als het "aantal goedgekeurde doses per hectare" dat in de loop van een oogstjaar op het veld wordt toegepast.

Het gemiddelde verschil wordt berekend op basis van de gemiddelde IFT per gewas voor de regio. De IFT houdt ook rekening met de 4 PPP/GBM risicogroepen.³⁷ Deze gemiddelde

³⁶ <https://www.wallonie.be/fr/actualites/declaration-de-politique-regionale-du-gouvernement-wallon>

³⁷ <https://agreste.agriculture.gouv.fr/agreste-web/download/publication/publie/Chd1903/cd2019-3%20PK%20%20janvier%202020%20v2.pdf>

regionale IFT is afgeleid van Agreste-enquêtes over teeltpraktijken, gebaseerd op nationale statistieken voor elk gewas.

³⁸In **Nederland** hebben ze het **CLM Milieumeetlaar-platform** ontwikkeld om de risico's van PPP's/GBM's te meten.

³⁹In **Wallonië** werd de VZW **Corder**, als onderdeel van het PWRP, gesubsidieerd door het SPW om te werken aan de ontwikkeling van een **risico-indicator** (impact op het terrestrisch milieu, oppervlaktewater en grondwater) op basis van Europese gegevens voor 16 verschillende belangrijke gewassen (tuinbouw- en boomkwekerijgegevens zijn moeilijker toegankelijk). Deze indicator werd ontwikkeld voor Wallonië als geheel, en niet op het niveau van de landbouwbedrijven of de percelen.

Anderzijds berekent de **Federale Overheidsdienst Volksgezondheid** en Veiligheid van de Voedselketen een **nationale IFT** op basis van verkoopgegevens en een dosis die representatief is voor de toelatingen in België.

We willen deze verschillende belanghebbenden samenbrengen zodat we de referentiewaarden per regio, of zelfs per provincie, en per gewas kunnen automatiseren en vervolgens de landbouwbedrijven ten opzichte van het gemiddelde kunnen evalueren. ⁴⁰Deze waarden zouden hen helpen zich te identificeren ten opzichte van het gemiddelde en hun gebruik van GBM's te verminderen om de **doelstellingen van het Nationaal Plan voor de vermindering van pesticiden (NAPAN)** te halen.

Het opzetten van agro-ecologische trainingen in alle gemeenten

De groeiende vraag naar onze opleidingen overtuigt ons van hun noodzaak en de nood aan structurering. Het organiseren van terugkerende trainingssessies in elke Waalse en Vlaamse

³⁸ <https://www.milieumeetlat.nl/nl/bereken-open-teelt.html>

³⁹ Het Waalse Pesticide Reduction Programme (PWRP) werd in 2013 opgezet om te voldoen aan de vereisten van een Europese richtlijn die tot doel heeft een gebruik van pesticiden te bereiken dat verenigbaar is met duurzame ontwikkeling.

⁴⁰ <https://fytoweb.be/fr/plan-de-reduction/plan-daction-national/programme-2023-2027-du-napan>

gemeente met landbouwers zou een manier zijn om aan deze behoefte te voldoen. We denken aan een **"mobiele" opleiding** die wordt gegeven door een groep van landbouwkundige adviseurs in het hele land, voornamelijk tijdens de winter. De inhoud van de opleidingen zou uniform moeten zijn, gegeven **door "erkende"** (zie hierboven) en gelijk **opgeleide adviseurs**. **Goedkeuring** voor deze cursussen zou boeren ook in staat stellen om een gedeeltelijke vergoeding te krijgen voor de training die ze krijgen. We zijn van plan om samen te werken met onze partners Farming for Climate, Kick Belgium, Agrosymbio, enz. om deze cursussen in zoveel mogelijk gemeenten aan te bieden.

Het opzetten van een mechanisme om milieudiensten te financieren

Bovenal vereist dit project dat we de gemiddelde kosten van de agro-ecologische overgang voor de boer kennen. Samen met CRA-W willen we deze economische studie uitvoeren. Aangezien een transitie 2 tot 4 jaar vergt om echt de eerste meetbare resultaten te zien, 5 tot 7 jaar om de agronomische route te stabiliseren en 7 tot 10 jaar om het economische model van de boerderij duurzaam te maken, welke financiële steun is er dan nodig en voor hoe lang?

Tegelijkertijd moeten we nadenken over het **economische model om deze transitie te financieren via publiek-private partnerschappen, met inbegrip van financiële spelers (banken en verzekeringsmaatschappijen) en voedings- en niet-voedingsbedrijven**. In België moeten **nieuwe financiële instrumenten** (zoals impactobligaties) worden ontwikkeld om deze verschillende spelers te motiveren.

⁴¹⁴²Sytra, Terrae en Climact hebben al aan dit onderwerp gewerkt in België, terwijl PADV momenteel een **Payment for Environmental Services (PES)**-project uitvoert in de Hauts de France, in samenwerking met het Agence de l'Eau Artois-Picardie en 9 particuliere spelers. In de praktijk zal *"de financiering voor boeren, gebaseerd op hun 'Regeneratie Index', gelijk verdeeld worden tussen publieke middelen via een systeem van Betaling voor Milieudiensten,*

⁴¹ <https://sytra.be/wp-content/uploads/2024/04/sytra-projetcompensation-policybrief-fr-final-compressed.pdf>

⁴² <https://agricultureduvivant.org/1er-pse-regeneratif-hauts-de-france-la-journee-dinformation/>

en private middelen via premies die betaald worden door de betrokken agrovoedingsbedrijven".⁴³

De gezondheidsclaims van agro-ecologische producten aantonen

⁴⁴Een Amerikaanse studie, gepubliceerd in 2022, vergeleek verschillende voedingsproducten van conventionele en regeneratieve boerderijen en toonde **het verband** aan **tussen het bodemleven (dat veel hoger is in regeneratieve landbouw) en de micronutritie waarde van voedsel (vitaminen, mineralen, fyto-nutriënten)**. We zouden graag een gelijkaardig onderzoek uitvoeren in België met een reeks vaardigheden uit **de landbouwwereld (landbouwkundigen) en de gezondheidszorg (voedingsdeskundigen)**, maar ook met onze buurlanden. ⁴⁵We hebben partners in Frankrijk die een tool hebben ontwikkeld om bepaalde gezondheidsparameters op planten te meten, om de resultaten nog toegankelijker te maken, ook voor boeren. Met behulp van geavanceerde fotonica en kunstmatige intelligentie kan de NUTRISCOPE elk blad in 1 klik scannen om direct de voedingstoestand van planten te meten door mineralen en sporenelementen (chlorofyl, N, P, K, S, Ca, Cu, Mg, B, enz.) te analyseren. Hierdoor kunnen tekorten en potentiële problemen worden geïdentificeerd en oplossingen worden voorgesteld. Er wordt momenteel een expertsysteem ontwikkeld om de analyses aan te vullen. De NUTRISCOPE zal binnenkort ook de voedingskwaliteit van groenten en fruit kunnen analyseren.

⁴³ <https://agriculturedivant.org/wp-content/uploads/2024/04/2404-CP-PSE.pdf>

⁴⁴ Bodemgezondheid en nutriëntendichtheid: voorlopige vergelijking van regeneratieve en conventionele landbouw, David R. Montgomery, Anne Biklé, Ray Archuleta, Paul Brown, Jazmin Jordan
<https://peerj.com/articles/12848/>

⁴⁵ Senseen is een start-up die infrarood en kunstmatige scanners aanbiedt om de voedingskwaliteit en gezondheid van planten en bodems te meten om de agro-ecologische overgang te ondersteunen en chemische inputs en pesticiden te verminderen. Details: <https://www.senseen.io/>
<https://www.sival-innovation.com/nutriscope/>

Een publiek-privaat partnerschap voor onze financiering

⁴⁶Om in 2023 van start te gaan, ontvingen we een donatie van 100.000 euro van **The Nest Foundation**, een Belgisch familiebedrijf dat investeert in de toekomst van voedsel. Dit werd voornamelijk gebruikt voor het opzetten van onze structuur en bestuur, het organiseren van onze eerste evenementen en het uitbouwen van onze diensten. We werken ook op vrijwillige basis.

Vanaf dit jaar zijn onze financieringsbronnen onderverdeeld in 4 gebieden:

- **Lidmaatschap betaald** door onze leden op basis van hun omzet (behalve boeren, voor wie lidmaatschap gratis is) voor het runnen van de VZW;
- **Betaalde training en ondersteunende diensten** beschikbaar voor onze leden;
- Sommige van onze **onderzoeksprojecten worden gesubsidieerd** (NB: de ontvangen bedragen zijn strikt gereserveerd voor de projecten waarvoor we ze hebben aangevraagd);
- Enkele **donaties**: 30.000 in 2024, voornamelijk om de prijs van trainingscursussen voor boeren te verlagen.

Hoewel de structuur dit jaar nog steeds sterk is, zult u, net als wij, merken dat we naast de gesubsidieerde onderzoeksprojecten en onze adviesdiensten **weinig financiële middelen beschikbaar hebben voor andere projecten**. Deze zouden ons in staat stellen om de **reikwijdte** van bepaalde projecten **uit te breiden**, onze **impact te vergroten** en de agro-ecologische transitie in België echt te versnellen.

Op dit moment slagen we erin ze te financieren door in te gaan op oproepen voor projecten en/of door sponsoring. Dit kost enorm veel tijd, met zeer onzekere en eenmalige opbrengsten, en de ontvangen fondsen dekken zelden de interne personele middelen die HoA gebruikt om financiering te zoeken.

⁴⁶ The Nest is een Belgisch familiebedrijf dat investeert in de toekomst van voedsel. Hun doel is om een gezonde en eerlijke wereld te creëren voor toekomstige generaties. Details: <https://www.thenestfo.com/about>

Het team

Tot op heden heeft slechts **1,5 FTE de continuïteit van de VZW gewaarborgd**. De rest van onze activiteiten is afhankelijk van 2 vrijwilligers en stagiaires die ons regelmatig komen versterken voor 3 tot 6 maanden. Hoewel ze opmerkelijk werk leveren, wordt het gebrek aan permanentie in het team een obstakel voor het ontwikkelen van grootschaliger projecten op langere termijn. We verliezen ook tijd met het opleiden van nieuwkomers. Deze mensen beheren :

- **Bestuur met de 4 colleges (70 leden) en de Raad van Bestuur**
- **Beheer van alle projecten** (training, onderzoek, advies, etc.)
- **Communicatie en organisatie van evenementen**
- **Administratief en HR-management**

Dankzij de veelbelovende ontwikkeling en het groeiende ledenaantal heeft HoA structurele behoeften die we willen garanderen door het vaste team uit te breiden.

Het **totale budget** dat nodig is **over 5 jaar** wordt geschat op **400.000 euro/jaar om 4 tot 5 VTE's aan te werven**. We vinden dat deze financiering gedeeld moet worden tussen Vlaanderen en Wallonië.

Daarom vragen we uw bedrijf om een structurele financiering van €200.000 per jaar gedurende 5 jaar.

Dankzij deze financiering zullen we ons op grotere schaal kunnen ontwikkelen, **waardoor honderden boeren training kunnen krijgen, honderden boerderijen ondersteuning kunnen krijgen en waarde aan hun productie kunnen toevoegen, agro-ecologische toekomstgerichte ketens in België kunnen worden gecreëerd** en nog meer leden kunnen worden aangetrokken. We streven ernaar om zelfbedruipend te zijn tegen het einde van de legislatuur.

Dit zou ook de werkdruk verlichten van onze directeur, die momenteel de belangrijkste projectmanager is voor de meeste van onze activiteiten. Deze situatie vormt niet alleen een

risico voor de vereniging, maar belemmert momenteel ook onze uitbreiding. Met een structurele financiering zou ze zich **kunnen concentreren op de kernactiviteiten** die ons in staat zouden stellen om te groeien en het aanbod van diensten aan onze leden, het milieu en de Belgische samenleving als geheel uit te breiden.

Waarom zou u ons steunen?

Met **structurele financiering voor de komende 5 jaar** kunnen we nog verder gaan en onze doelstelling nastreven om **de agro-ecologische transitie in België te versnellen**.

Ten eerste helpen we om **spelers samen te brengen** en met elkaar in contact te brengen, zodat ze kunnen samenwerken en zo de reikwijdte van hun projecten kunnen vergroten. Door in heel België actief te zijn, **versterken we de banden tussen Waalse en Vlaamse spelers** zodat ze kunnen samenwerken in plaats van parallel, in silo's, aan gelijkaardige onderwerpen te werken.⁴⁷ **We kunnen dus een zeer complementaire rol spelen ten opzichte van APAQ-W in haar werk om de interactie tussen belanghebbenden in waardeketens te bevorderen.** We denken ook na over het opzetten van **interregionale projecten en publiek-private partnerschappen**.

Ten tweede **creëren** we via onze diensten aan bestaande spelers een **nieuwe veerkrachtige landbouwsector in België**. We ondersteunen de stakeholders, brengen ze samen en bieden ze een gemeenschappelijk referentiekader via de Regeneratie-Index. De ontwikkeling van deze ketens zou niet mogelijk zijn, of zou op zijn minst veel trager verlopen, als ze enkel gebaseerd zou zijn op individuele initiatieven. Voor zover wij weten, is er geen enkele andere speler die deze dienst aanbiedt.

⁴⁸ **Het werk van HoA ligt in de lijn van de ambitie van de regering om een gemeenschappelijk referentiekader te creëren en de ontwikkeling te ondersteunen van korte**

⁴⁷ <https://www.wallonie.be/fr/actualites/declaration-de-politique-regionale-du-gouvernement-wallon>

⁴⁸ <https://www.wallonie.be/fr/actualites/declaration-de-politique-regionale-du-gouvernement-wallon>

bevoorradingsketens die bijdragen tot de lokale ontwikkeling in Wallonië.⁴⁹ Bovendien zou, zoals het Plan de Transformation de l'Economie Française aantoon, een dergelijke transformatie van onze landbouwsystemen leiden tot een nettotoename van de werkgelegenheid.

Door **het aanbieden van opleidingen en ondersteuning aan landbouwers** willen we de agro-ecologische overgang van landbouwbedrijven helpen versnellen, maar ook **het beroep minder zwaar, lonender en aantrekkelijker maken en zo de vernieuwing van generaties aanmoedigen**. Op die manier kunnen we een impact hebben op de crisis rond de overname van landbouwbedrijven: door onze bewustmakingsinitiatieven gericht op studenten en het grote publiek kunnen we de plaats van de landbouw in de maatschappij herbevestigen en nieuwe beroepen creëren. Recente **verzoeken van een aantal lokale overheden voor de ontwikkeling van toeleveringsketens en steun aan boeren** hebben ons aangemoedigd om in deze richting verder te gaan.

Door de RI-tool om te zetten naar België kunnen we ook zorgen voor **een duidelijke, uniforme communicatie naar de consument**. Bovendien **verminderen we het risico op greenwashing** dankzij het charter dat onze leden verplicht moeten ondertekenen. Het charter vereist een minimale RI-score vooraleer er mag gecommuniceerd worden over de agro-ecologische aard van een product of toeleveringsketen.⁵⁰ Door de communicatie over agro-ecologie duidelijker te maken, zorgen we ervoor dat het imago van de Waalse en Vlaamse landbouw en zijn producten gepromoot en verbeterd wordt in lijn met hun kwaliteit, zoals de regering dat wil.

Daarom doen we ook voorstellen **voor innovatieve manieren om landbouwers te vergoeden** voor het werk dat ze doen, en om de rest van de maatschappij (bedrijven en financiële instellingen) hierbij te betrekken. Als bijvoorbeeld het door ons voorgestelde Interreg-project wordt geselecteerd, kan men zich voorstellen dat in België een betalingsmechanisme wordt

⁴⁹ Het Plan voor de transformatie van de Franse economie (PTEF) is opgesteld door het Shift Project en heeft als doel pragmatische manieren voor te stellen om de economie sector voor sector koolstofvrij te maken en tegelijkertijd veerkracht en werkgelegenheid te bevorderen. Details: <https://theshiftproject.org/wp-content/uploads/2021/09/TSP-PTEF-Emploi-moteur-transformation-bas-carbone-RI-septembre-2021-VF.pdf>

⁵⁰ <https://www.wallonie.be/fr/actualites/declaration-de-politique-regionale-du-gouvernement-wallon>

ingevoerd voor de milieu-/ecosysteemdiensten die de landbouwers aan de maatschappij leveren. Ook hier zijn we van plan om publiek-private partnerschappen op te zetten.

Door HoA te steunen, draag je bij tot de ontwikkeling van duurzame landbouw en **voedselsystemen die de voedselsoeveriniteit en de gezondheid in België verbeteren**. Je promoot de productie van producten van zeer hoge kwaliteit op basis van de knowhow van de Vlaamse boeren en experts. Je engageert je concreet in de strijd tegen klimaatverandering, het behoud en de verbetering van ecosystemen en biodiversiteit, en de vermindering van milieuvervuiling.